

Gastcolumn

□ Joost Dijkstra

Een formatieve column

Waarschuwing: dit is een formatieve column. U krijgt geen eindbeoordeling na het lezen van deze column. U kunt er wel van leren: leerdoelen zijn het begrijpen van de terminologie en de leessnelheid.

Het lijken van die eenvoudige termen: Formatief en Summatief, maar het echt begrijpen ervan vergt nog al wat van examenmakers. Het zijn vage containerbegrippen (geworden) en interpretaties lopen enorm uiteen. Ik geloof niet dat iemand nog precies weet wat we er eigenlijk mee bedoelen of sterker nog wat we er ooit mee bedoeld hebben. In het woordenboek komen we summatief niet tegen, en voor formatief is het alternatief twee andere vage termen: formerend, opbouwend. Bestaat er eigenlijk wel zoiets als een formatieve of summatieve toets?

Zoekend naar een definiëring kom je de meest interessante uitspraken tegen: 'Een formatieve toets is een toets die niet meetelt, maar een service is naar de student, zodat hij of zij een inschatting kan maken van het eigen kunnen'. Een toets als service ..., een extraatje waarmee we studenten blij maken? Vroeger heette dat gewoon een diagnostische toets.

Studenten nemen een formatieve toets niet serieus, want die telt toch niet mee. Met andere woorden dit is een zogenaamde suggestieve toets: we denken dat we toetsen, maar we toetsen eigenlijk niets. Zonde van de tijd die we als toetsmakers erin hebben gestoken. We wisten dit eigenlijk al, maar als het wordt bevestigd door de evaluatie van het onderwijs moeten we daar iets mee, dus bedenken we een manier om de formatieve toets te kunnen converteren naar een summatieve toets.

Een summatieve toets is gewoon een optelling van alle plussen en minnen van de student, maar liever nog een toets aan het einde van

het onderwijs, als je er als student echt klaar mee bent. Met andere woorden de afsluiting van de onderwijsmodule. Als student mag je daar dus niet van leren, want dat had je op de formatieve toets moeten doen. Maar wie sluit er nu af met een toets, dat kun je toch beter doen met een borrel?

We komen er niet meer uit, dus zoeken we naar alternatieven zoals een confirmatieve toets. Weer een slechte vertaling uit het Engels. Bedoeld wordt een toets die iets zegt over de kennis en kunde die de student over een paar jaar in de praktijk nodig heeft. Maar waarom zouden we iets toetsen wat studenten later nooit meer hoeven te weten of te kunnen?

Summatief: Het gaat eigenlijk niet om de naam van het beestje, maar om wat het kan. Formatief of summatief is een doel op zich geworden, maar we kunnen deze twee termen beter afschaffen en gewoon zeggen wat we bedoelen (misschien met wat meer woorden). Laten we het hebben over informatie verzamelen om een uitspraak te kunnen doen over het kunnen en kennen van de student. Wat die uitspraak dan is, laten we van het doel op dat moment afhangen.

Dit was dus een formatieve column, het lezen ervan is een service en heeft geen effect op uw carrière, het bepaalt niet of u loonsverhoging krijgt of zelfs promotie. U hoeft deze column niet eens te lezen, u mag uw eigen ideeën hieraan toetsen, maar het hoeft niet. U krijgt er geen cijfer of kwalificatie voor.

De heer J. Dijkstra is werkzaam aan de universiteit van Maastricht.
E-mail: joost.dijkstra@educ.unimaas.nl.

Ook de examens van het

Examenbureau voor
Handelsopleidingen en
Creatieve Beroepen

staan onder
toezicht van de

Examen
kamer
kwaliteit door onafhankelijkheid